

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. ректора

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

кандидат технічних наук, доцент

Ігор МАГДАЛІНА

2025

ВИСНОВОК

**Дніпровського державного університету внутрішніх справ
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
докторської дисертації Сезонова Віктора Станіславовича на тему
«Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного
документознавства», поданої на здобуття наукового ступеня доктора
юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 - кримінальний процес та
криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність**

13 грудня 2025 року кафедрою кримінально-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ проведено фаховий семінар щодо аналізу дисертації кандидата юридичних наук Віктора СЕЗОНОВА на тему «Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського державного університету внутрішніх справ (протокол № 3 від 25 вересня 2025 року).

Призначені рішенням Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 30 жовтня 2025 р. протокол № 5 рецензенти, а саме:

— Волобуєв Анатолій Федотович – професор кафедри кримінально-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність;

— Піриг Ігор Володимирович – професор кафедри криміналістики та домедичної підготовки факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність;

– Почтовий Максим Миколайович – заступник директора Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, доктор юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза: оперативно-розшукова діяльність.

Розглянувши докторську дисертацію Сезонова Віктора Станіславовича на тему «Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства», наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати дисертаційного дослідження, а також за результатами фахового семінару кафедри кримінально-правових дисциплін від 13 грудня 2025 року протокол № 5, **ухвалили:**

Дисертаційна робота Сезонова Віктора Станіславовича на тему «Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства», представлена на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність, є кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, виконаною здобувачем самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни, практичної та теоретичної цінності, ступенем обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, робота відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Однією із головних засад кримінального провадження чинний КПК України визначив верховенство права, що обумовлює потребу у дотриманні всіх процедур щодо документального оформлення кожного зареєстрованого випадку вчинення кримінального правопорушення, що, у свою чергу, призводить до особливої ролі документа в кримінальному провадженні. В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій розуміння документа зазнало суттєвих змін, що потрібно враховувати при експертному вивченні того чи іншого документа в кримінальному провадженні.

В умовах, коли в кримінальному провадженні дедалі активніше покладаються на експертні висновки та спеціальні знання, особливої важливості набуває питання гарантії захисту прав експертів та спеціалістів. Це підкреслюється необхідністю підвищення рівня доброчесності та прозорості судової системи, зокрема, з огляду на специфіку труднощів воєнного стану в Україні (включаючи переслідування за вчинення воєнних злочинів в умовах збройного конфлікту в державі). Забезпечення процесуальних прав для експертів та спеціалістів дозволяє не лише захистити їхні права, але й сприяє зміцненню законності та справедливості кримінального процесу. Це, у свою чергу, є запорукою довіри громадськості та дотримання принципу верховенства права.

Саме криміналістичне документознавство як галузь криміналістичної техніки покликано забезпечити підґрунтя використання інформації, що міститься в документах. Про це додатково свідчить постійно зростаюча кількість експертиз та експертних досліджень, що проводиться різними експертними установами, при чому судово-технічні експертизи документів складають не менше 5% від загальної кількості призначених експертиз.

Варто відмітити, що різні аспекти як криміналістичного документознавства, так й використання спеціальних знань у кримінальному провадженні відображено у працях В. В. Арешонкова, Л. Ю. Ароцкера, В. Д. Басая, І. В. Басистої, В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, П. Д. Біленчука, Т. В. Варфоломеєвої, О. П. Ващук, А. Ф. Волобуєва, В. І. Галагана, В. Г. Гончаренка, І. В. Гори, В. О. Гусєвої, В. Г. Дрозд, О. М. Дуфенюк, С. В. Євдокіменко, В. А. Журавля, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, О. В. Ковальової, В. О. Коновалової, О. Н. Колесніченка, В. П. Колмакова, І. І. Когутича, І. І. Котюка, В. С. Кузьмічова, В. В. Лисенка, В. К. Лисиченка, В. Г. Лукашевича, Є. Д. Лук'янчикова, Г. А. Матусовського, Ю. М. Мирошниченка, С. І. Мінченка, О. В. Одерія, І. А. Петрової, І. В. Пирогова, В. М. Плетенця, О. В. Пчеліної, М. В. Салтевського, М. Я. Сегая, Е. Б. Сімакової-Єфремян, Г. О. Спіциної, Р. Л. Степанюка, В. М. Стратонова, О. С. Тарасенка, В. В. Тіщенко, Л. Д. Удалової, П. В. Цимбала, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Черноус, В. М. Шевчука, В. Ю. Шепітька, М. Г. Щербаковського, Б. В. Щура, В. В. Юсупова та низки інших вітчизняних учених-криміналістів.

На рівні докторської дисертації варто відмітити А.В. Коваленка «Теоретичні та праксеологічні основи криміналістичного вчення про збирання дослідження та використання доказів у кримінальному провадженні», захищеної в м. Харків у лютому 2026 року, а також кандидатські дисертації О.В. Воробей «Криміналістичне дослідження паперових грошей України» м. Київ, 2004 р.; О.Л. Кобилянського «Криміналістичне дослідження документів із спеціальними засобами захисту» м. Київ, 2007 р.; О.В. Шведової «Комплексне криміналістичне дослідження документів, виконаних за допомогою комп'ютерних технологій», м. Київ, 2006 р. та С.І. Гонгала «Судова техніко-криміналістична експертиза документів: сучасні можливості дослідження та перспективи розвитку», м. Київ, 2013 р.

Разом із тим, у вказаних дисертаціях та працях авторів, на яких ґрунтується дослідження правових та теоретико-методологічних засад криміналістичного документознавства, містяться лише окремі напрямки наукових основ використання спеціальних знань у кримінальному провадженні, криміналістичне документознавство не було предметом окремого монографічного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження підготовлено відповідно: до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019); Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020); Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021); Плану заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи (Указ Президента України від 12.01.2011 № 24/2011); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки (Указ Президента України від 11.05.2023 № 273/2023); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства внутрішніх справ України на 2025 – 2029 рр., затвердженої наказом МВС України від 21 травня 2024 року № 326.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є комплексне наукове розв'язання проблеми правових та теоретико-методологічні засад криміналістичного документознавства на доктринальному, законодавчому та правозастосовному рівнях і формування на основі нових підходів до розуміння документа у кримінальному провадженні.

Поставлена мета зумовила вирішення наступних **задач**:

- описати генезис криміналістичного дослідження документів як галузі криміналістичної техніки;
- визначити поняття документа в юриспруденції та криміналістиці;
- охарактеризувати систему криміналістичного документознавства;
- провести криміналістичну класифікацію документів;
- визначити основи правового регулювання документообігу в Україні;
- проаналізувати правові та організаційні засади збирання та використання документів як джерел доказів;
- охарактеризувати нормативно-правову регламентацію та організацію криміналістичного дослідження документів;
- вивчити зарубіжний досвід забезпечення процесуальних гарантій прав експерта і спеціаліста під час збирання та використання документів як джерел доказів у кримінальному провадженні;
- визначити об'єкти криміналістичного документознавства;
- сформулювати завдання криміналістичного документознавства;
- охарактеризувати методи криміналістичного документознавства;
- вивчити технології почеркознавчого, технічного, лінгвістичного та комплексного дослідження документів;
- описати криміналістичне дослідження грошей і цінних паперів;
- розкрити криміналістичне дослідження пластикових документів;
- розкрити криміналістичне дослідження електронних документів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері використання наукових положень та технічних засобів, прийомів і методів, спрямованих на виявлення, фіксацію, вилучення та дослідження доказів з метою розслідування та попередження кримінальних правопорушень.

Предметом дослідження є правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства.

Методи дослідження. Для проведення дослідження використовувалися такі методи наукового пізнання як: *діалектичний* – при описанні правових та теоретико-методологічних засад криміналістичного документознавства як розділу криміналістики (у всій роботі); *історико-правовий* – при описі генезису криміналістичного дослідження документів як галузі криміналістичної техніки (підрозділ 1.1); важливим було використання загальнотеоретичних методів та прийомів дослідження, зокрема, *порівняльного методу* – під час дослідження нормативно-правових актів України та ЄС відбувалося їх зіставлення між собою (підрозділ 2.4); *формально-юридичний* метод – при опрацюванні положень чинного вітчизняного законодавства щодо правового регулювання документообігу у кримінальному судочинстві (розділ 2); *формально-логічний* метод – дозволив визначити методологічні засади криміналістичного документознавства (розділ 3); метод прогнозування – при визначенні технологій криміналістичного дослідження документів (розділ 5); *статистичні методи* – використано для вивчення емпіричної бази дослідження та ін.

Теоретичним підґрунтям дисертації виступили праці провідних вітчизняних та зарубіжних учених у сфері кримінальної юстиції, судової експертології, різних галузей права, філософії тощо.

Нормативну базу дослідження складають положення Конституції України та чинного законодавства з акцентом на кримінальне процесуальне законодавства України, інші спеціальні нормативно-правові акти, які регламентують використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві.

Емпіричну основу дисертації склали результати узагальнення діяльності експертних установ МВС України та Міністерства юстиції України, результати узагальнення оперативної та судово-слідчої практики, зокрема матеріали 564 кримінальних проваджень за фактами вчинення різних видів кримінальних правопорушень 2015-2025 рр., а також 573 електронних копій вироків судів першої та апеляційної інстанцій, в яких проводились різні види судово-технічні експертизи документів, опублікована практика Верховного Суду та Європейського суду з прав людини. Окрім цього, проаналізовано результати анкетування та інтерв'ювання 182 працівника прокуратури; 456 слідчих, 75 спеціалістів-криміналістів, 379 працівників оперативних підрозділів Національної поліції України; 78 працівників Експертної служби МВС. Під час проведення дослідження використано власний досвід роботи в експертних установах.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дослідження є першим комплексним, системним монографічним дослідженням правових та теоретико-методологічних засад криміналістичного документознавства, в якому:

вперше:

- розроблено концепцію теоретико-методологічних та правових засад криміналістичного документознавства, а також вироблено на цій основі напрями вдосконалення доктринального, правотворчого та правозастосовного підходів до розуміння документа у кримінальному провадженні;

- криміналістичне документознавство пропонується розуміти у двох значеннях: теоретичному – як галузь криміналістичної техніки, що вивчає поняття та зміст документів, способи їх виготовлення, практику використання з протиправною метою, засоби, прийоми та методи виявлення змін початкового змісту документів, особливості почерку людини; та праксеологічному – як діяльність слідчих, спеціалістів-криміналістів, експертів та інших уповноважених осіб зі збирання, дослідження, оцінки та використання інформації, що міститься у документах з метою забезпечення швидкого та повного розслідування кримінальних правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, формування доказової бази;

- доведено, що об'єктом криміналістичного дослідження цифрових (електронних) документів є не тільки окремий електронний файл, що містить відомості, які мають значення для кримінального провадження, а й фізичний носій електронної інформації, що містить такий файл;

- на основі розмежування комплексної судової експертизи як процесуальної категорії та комплексного експертного дослідження документів доведена доцільність законодавчого затвердження єдиної методики проведення комплексної документознавчої експертизи, незалежно від галузі судочинства, закріпивши це положення у Законі України «Про судову експертизу»;

- не зважаючи на те, що криміналістичне дослідження документів у багатьох випадках є багатооб'єктним та проводяться із залученням різних видів спеціальних знань (техніко-криміналістичних, почеркознавчих, лінгвістичних, авторознавчих тощо) запропоновано проводити означене дослідження за єдиною методикою й одним експертом, оскільки вказані галузі спеціальних знань фактично споріднені та є галузями криміналістичної техніки;

- з метою усунення недоліків та неузгодженостей порядку витребування слідчим, дізнавачем та прокурором від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб необхідних документів як джерел доказів, запропоновано доповнити частину 2 ст. 93 КПК України положенням щодо порядку витребування документів, що здійснюється за постановою слідчого з обов'язковою вказівкою на строки її виконання: не пізніше п'яти робочих днів

із дня отримання постанови і до десяти робочих днів, якщо витребування стосується надання значного обсягу інформації або потребує збору та перевірки інформації серед значної кількості даних, про що слідчий складає відповідний протокол;

удосконалено:

– криміналістичне учення про те, що загалом документ є обов'язковим та невід'ємним елементом будь-якої діяльності (управлінської в цілому чи певної, галузевої), у якому певним способом (графічним (писемним), усним (словесним), картографічним, топографічним, стенографічним, живописним, нотним, образотворчим, аудіо-візуальним тощо) зафіксовано інформацію на матеріальному носії (папір, фото-, відео-, аудіоносій, фото-, кіноплівка, фото-, кінокадр, електронний накопичувач інформації (flash-карта), диск, дискета, касета, перфокарта тощо);

– наукові погляди щодо документа як матеріального об'єкта, що є одним із процесуальних джерел доказів, спеціально створений з метою збереження інформації, зафіксованої за допомогою письмових знаків, звуків, зображення тощо відомості, який може бути використаний як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження та мають значення для нього, який відповідає вимогам належності, допустимості, достовірності та достатності;

– рекомендації щодо використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних правопорушень у формі залучення спеціаліста до проведення слідчих (розшукових) дій та проведення експертизи;

дістали подальшого розвитку:

– твердження про те, що розвиток технології «deepfake», яка використовує штучний інтелект для маніпулювання аудіо- та відеоконтентом, створює ще більше виклики для експертів та спеціалістів, що вимагає подальшого вдосконалення організаційних аспектів криміналістичного дослідження документів в Україні в частині роботи з електронною документацією, таких, як аналіз електронного підпису, електронної пошти, ціль-даних та інших цифрових слідів, автоматизованого аналізу документів;

– положення про те, що предметом самостійних наукових пошуків має стати питання щодо розробки спеціального методичного забезпечення документування змісту криміналістичного дослідження, розроблення типових зразків документів, де мають фіксуватися виявлені фактичні дані, а також відображатися результати та наслідки застосування тих чи інших дій;

– рекомендації щодо виявлення, фіксації та попереднього дослідження документів, вилучених під час проведення слідчих (розшукових) дій та використання слідової інформації, що в них міститься для встановлення та розшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, висунення версій та планування розслідування.

Особистий внесок здобувача. Дисертація підготовлена її автором самостійно. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, є значний внесок здобувача. Зокрема, у роботах: Сезонов В.С., Охріменко С.С., Антонюк О.В. Система криміналістичного документознавства: зарубіжний досвід – автором здійснено аналіз криміналістичного документознавства в країнах ближнього зарубіжжя; Сезонов В.С., Піддубна А.В. Проблемні питання збирання і використання документів як джерел доказів у кримінальному провадженні – автором систематизовано проблеми використання документів як джерел доказів у кримінальному провадженні; Сезонов В.С., Сезонова О.М. Криміналістичне дослідження документів, виготовлених за допомогою засобів комп'ютерної техніки – автором охарактеризовано методи дослідження та висновки; Литовченко В.П., Сезонов В.С., Диська Д.Г. Стандарти безпеки біометричних документів: реалізація в Україні та ЄС – автором показано реалізацію в Україні стандартів безпеки біометричних документів; Кульчицький Т.Р., Ковальчук Ю.М., Сезонов В.С. Аналіз сучасних досліджень у сфері юридичного документознавства країн ЄС: досвід для України – автором окреслено шляхи використання такого досвіду в Україні; Скидан Р.О., Сезонов В.С., Ястремська Н.М. Теоретико-методологічні засади становлення та розвитку юридичного документознавства в Україні – автором показано значення юридичного документознавства для кримінального провадження; Сезонов В.С., Дікевич К.Г. Компонентний склад чорнил, фарб та барвників як важлива складова захисту документів від підробок – автором сформульовано висновки; Щербаковський М., Сезонов В. Збирання та дослідження електронних документів із застосуванням спеціальних знань – автором сформульовано особливості дослідження електронних документів із застосуванням спеціальних знань; Borys O. Lohvynenko, Viktor S. Sezonov, Tetiana A. Frantsuz-Yakovets. Tendencies for the falsification of medicinal products in Ukraine: general analysis and areas of counteraction – автором описано способи фальсифікації лікарських засобів; Кернякевич-Танасійчук Ю.В., Сезонов В.С., Ничитайло І.М., Савчук М.А., Царьова І.В. Проблеми криміналістичної ідентифікації почерку у судовій експертизі – автором сформульовано висновки; Sezonov, V. S., Fialka, M. I., Poltavski, E. M., Prokopenko, N. M., Fomenko, M.V. Forensic examination of electronic documents – автором охарактеризовано методи дослідження та висновки в частині практичних рекомендацій; Yukhno. Oleksandr; Fedosova, Olena; Martovytska, Olena; Sezonov, Viktor; Sezonova, Iryna. Solving the problem of forensic identification of a person's appearance based on video materials: an integrated approach – автором описано криміналістичну ідентифікацію зовнішності людини за відеоматеріалами; Ihor Pyrih , Viktor Sezonov, Mykola Yefimov, Oleksiy Oderiy & Vitaliy Novikov. Forensic examination of plastic identification documents – автором здійснено огляд судової практики; Viktor Sezonov, Iryna Petrova, Stanislav Perlin, Olga Sezonova & Alina

Piddubna. Regulatory and legal regulation and organization of forensic examination of documents – автором описано організацію судово-медичної експертизи документів; Sezonov, V., Yukhno, O., Martovytska, O., Hlobenko, H., & Strok, I. The role of forensic expertise in the investigation of crimes related to forgery of digital documents and cryptocurrencies – автором сформульовано висновки в частині криптовалют; Sezonov V, Yukhno O, Poddubna A, Voronyi O, Shablysta O. Procedural guarantees of the rights of experts and specialists in the collection and use of documents as sources of evidence in criminal proceedings – автором описано особливості захисту прав експерта та спеціаліста.

Наукові ідеї та розробки, що належать співавторам, у дисертаційному дослідженні не використовувалися. Наукові результати та висновки, які вносилися на захист кандидатської дисертації, повторно на захист не виносяться.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони використовуються та можуть бути застосовані у:

– *науково-дослідній сфері* – під час подальших дослідження проблем використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві;

– *правотворчості* – висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, можуть бути основою для вдосконалення законодавчих актів, що регулюють використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві;

– *правозастосовній діяльності* використання одержаних результатів дозволить підвищити ефективність проведення судово-технічних експертиз документів у кримінальних провадженнях;

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Методика розслідування кримінальних правопорушень», та відповідних спецкурсів.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації дисертантом оприлюднено на таких всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях: Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє (1994-2019 рр.) (м. Харків, 22 листопада 2019 р.); Розбудова правової держави в Україні: реалії та перспективи (м. Одеса, 29 травня 2020 р.); Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: (м. Запоріжжя, 21-22 серпня 2020 р.); Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, 20 листопада 2020 р.); Актуальні питання криміналістики та судової експертизи (м. Київ, 19 листопада 2020 р.); Кримінальний процес та криміналістика: сучасний стан та перспективи (м. Харків, 26 листопада 2020 р.); Проблеми теорії та практики кримінального провадження (м. Харків, 17 червня 2021 р.); Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення (м. Дніпро, 17 червня 2021 р.); Актуальні проблеми кримінального процесу та

криміналістики (м. Харків, 29 жовтня 2021 р.); Термінознавство: традиції та перспективи розвитку (м. Харків, 15 грудня 2021 р.); Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану (м. Харків, 25 листопада 2022 р.); Innovations and Prospects for the Development of Science and Technology in the 21st Century: Challenges of the Future Materials International scientific conference (December 25, 2022, Poland); Правовий дискурс (м. Черкаси, 12 жовтня 2023 р.); 30 років Закону України «Про судову експертизу»: сучасний стан та перспективи вдосконалення (м. Одеса, 15 лютого 2024 р.); Актуальні проблеми приватного та публічного права (Ломжа – Харків, 29 березня 2024 р.).

Публікації. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані за результатами дисертаційної роботи, висвітлено в 19 статтях, опублікованих у наукових виданнях України, визнаних фаховими з юридичних наук, 8 статтях, опублікованих у виданнях, які включені до наукометричних баз даних Web of Science Core Collection, Scopus, 16 працях апробаційного характеру.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації

Статті у фахових виданнях України категорії «Б»:

1. Сезонов В.С. Проблеми формування комплексних експертних досліджень у галузі криміналістичного документознавства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019 №3. С. 239–242.

2. Сезонов В.С. Проблеми криміналістичного дослідження документів, що супроводжують транспортні засоби. *Держава та регіони: науково-виробничий журнал. Серія: Право*. 2019. № 3 (65). С. 253–258.

3. Сезонов В.С. Особливості підготовки та призначення криміналістичної експертизи транспортних засобів та реєстраційних документів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр.* 2019. Вип. 19. С. 191–202.

4. Сезонов В.С. Генезис криміналістичного дослідження документів як галузі криміналістичної техніки. *Право і Безпека: науковий журнал*. 2020. № 2 (77). С. 133–140.

5. Сезонов В.С. Основи правового регулювання документообігу в Україні. *Scientific discussion (Praha, Czech Republic) VOL 2. No 48 (2020)*. С. 44-53.

6. Сезонов В.С. Криміналістичне дослідження грошей і цінних паперів. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2020. № 3 (90). С. 245–254.

7. Сезонов В.С. Історико-правові засади формування системи правового регулювання документообігу в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2020/4 С. 178–183.

8. Сезонов В.С., Охріменко С.С., Антонюк О.В. Система криміналістичного документознавства: зарубіжний досвід. *International scientific journal "Internauka". Series: "Juridical sciences"*. 2021. №1 (35). С. 89–97.
9. Сезонов В.С., Піддубна А.В. Проблемні питання збирання і використання документів як джерел доказів у кримінальному провадженні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Юридичні науки»*. 2021. Том 32 (71). №1. С. 111–119.
10. Сезонов В.С. Поняття документа в юриспруденції. *Право і Безпека. Науковий журнал*. 2021. № 3 (82). С. 200–208.
11. Сезонов В.С. Поняття документа в криміналістиці. *Право і Безпека науковий журнал*. 2022. №1 (84). С. 215–224.
12. Сезонов В.С., Сезонова О.М. Криміналістичне дослідження документів, виготовлених за допомогою засобів комп'ютерної техніки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2022. Том 27. № 1. С. 40–47.
13. Литовченко В.П., Сезонов В.С., Диська Д.Г. Стандарти безпеки біометричних документів: реалізація в Україні та ЄС. *Академічні візії*. (15). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/96>.
14. Кульчицький Т.Р., Ковальчук Ю.М., Сезонов В.С. Аналіз сучасних досліджень у сфері юридичного документознавства країн ЄС: досвід для України. *Академічні візії*, (16). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/174>.
15. Скидан Р.О., Сезонов В.С., Ястремська Н.М. Теоретико-методологічні засади становлення та розвитку юридичного документознавства в Україні. *Академічні візії*. (17). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/254>.
16. Сезонов В.С. Об'єкти криміналістичного документознавства. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2 (101). С. 248–260.
17. Сезонов В.С., Дікевич К.Г. Компонентний склад чорнил, фарб та барвників як важлива складова захисту документів від підробок. *Криміналістика і судова експертиза*. 2023. Випуск 68. С. 381–391.
18. Sezonov V. Forensic Examination Of Documents Made In The Form Of Plastic Cards. *Archives of Criminology and Forensic Sciences*. 2023. № 1 (7). С. 121–127.
19. Щербаковський М., Сезонов В. Збирання та дослідження електронних документів із застосуванням спеціальних знань. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2024. Вип. 3 (36). С. 10–23.

*Статті в періодичних наукових виданнях,
що індексуються БД Scopus та Web of Science:*

20. Borys O. Lohvynenko, Viktor S. Sezonov, Tetiana A. Frantsuz-Yakovets. Tendencies for the falsification of medicinal products in Ukraine: general analysis and areas of counteraction. *Wiadomości Lekarskie/ Czasopismo Polskiego Towarzystwa Lekarskiego/TOM LXXII*, 2019, Nr 12 cz. II, grudzien – p. 2478-2483.
21. Кернякевич-Танасійчук Ю.В., Сезонов В.С., Ничитайло І.М., Савчук М.А., Царьова І.В. Проблеми криміналістичної ідентифікації почерку у судовій експертизі. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2021. Т. 28. № 1. с. 195-204.
22. Sezonov, V. S., Fialka, M. I., Poltavski, E. M., Prokopenko, N. M., Fomenko, M.V. Forensic examination of electronic documents. *The Law, State and Telecommunications Review*, v. 14, no. 2, October 2022. p. 81-93.
23. Yukhno, Oleksandr; Fedosova, Olena; Martovytska, Olena; Sezonov, Viktor; Sezonova, Iryna. Solving the Problem of Forensic Identification of a Person's Appearance Based on Video Materials: An Integrated Approach. *Law, State and Telecommunications Review*, [S. l.], v. 15, n. 1, p. 106–121, 2023. DOI: 10.26512/lstr.v15i1.43472. Disponível em: <https://periodicos.unb.br/index.php/RDET/article/view/43472>. Acesso em: 17 dec. 2025.
24. Ihor Pyrih, Viktor Sezonov, Mykola Yefimov, Oleksiy Oderiy & Vitaliy Novikov. Forensic Examination of Plastic Identification Documents. *Pakistan Journal of Criminology* Vol. 15, No. 02, April-June 2023 (17-32). p. 17-32.
25. Viktor Sezonov, Iryna Petrova, Stanislav Perlin, Olga Sezonova & Alina Piddubna. Regulatory and Legal Regulation and Organization of Forensic Examination of Documents. *Pakistan Journal of Criminology* Vol. 15, No. 03, July-September 2023 (285-301).
26. Sezonov, V., Yukhno, O., Martovytska, O., Hlobenko, H., & Strok, I. The role of forensic expertise in the investigation of crimes related to forgery of digital documents and cryptocurrencies. *Revista Jurídica Portucalense*, 235–261. [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(37\)2025.ic-11](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(37)2025.ic-11)
27. Sezonov V, Yukhno O, Poddubna A, Voronyi O, Shablysta O. Procedural Guarantees of the Rights of Experts and Specialists in the Collection and Use of Documents as Sources of Evidence in Criminal Proceedings. *International Annals of Criminology*. Published online 2025:1-22. doi:10.1017/cri.2025.10096.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

28. Сезонов В.С. Дослідження документів, що супроводжують транспортні засоби: експертно-криміналістична характеристика. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у*

майбутнє (1994-2019 рр.): збірник тез доповідей на міжнародній науково-практичній конференції до 25-річчя створення університету (м. Харків, 22 листопада 2019 р.). С. 417-420.

29. Сезонов В.С. Аспекти криміналістичного дослідження пластикових документів на транспортні засоби. *Розбудова правової держави в Україні: реалії та перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Одеса, 29 травня 2020 р.). Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 199-201.

30. Сезонов В.С. Деякі питання застосування законодавства про відповідальність за підробку документів. *Інтеграція юридичної науки і практики в сучасних умовах: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Запоріжжя, 21-22 серпня 2020 р.) Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. С. 21-25.

31. Сезонов В.С. Аспекти правового регулювання документообігу в Україні. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ): Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 20 листопада 2020 р.) С. 451-455.

32. Сезонов В.С. Особливості отримання зразків для криміналістичного дослідження документів, виготовлених за допомогою засобів комп'ютерної техніки. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Київ, 19 листопада 2020 р.) С. 369-371.

33. Сезонов В.С. Сучасні проблеми криміналістичної ідентифікації електронного документа. *Кримінальний процес та криміналістика: сучасний стан та перспективи: тези доп. всеук. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 26 листопада 2020 р.) С. 339-341.

34. Сезонов В.С. Криміналістична характеристика підробки свідощів про реєстрацію транспортних засобів на пластиковій основі. *Проблеми теорії та практики кримінального провадження: матеріали круглого столу* (м. Харків, 17 червня 2021 р.). Харків: ХНУВС, 2021. С. 253-255.

35. Сезонов В.С. Аспекти правових та організаційних засад збирання та використання електронних документів як джерел доказів. *Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення: матер. І Міжнар. наук.-практ. конф.* (Дніпро, 17 червня 2021 р.). Дніпро: ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2021. С. 193-195.

36. Сезонов В.С. Криміналістичне дослідження документів: зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми кримінального процесу та криміналістики: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 29 жовтня 2021 р.). Харків: ХНУВС, 2021. С. 324-326.

37. Сезонов В.С. *Юридичний документ як спеціальний науковий термін*. Термінознавство: традиції та перспективи розвитку: матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 15 грудня 2021 р.). Харків, 2021. С. 46-47.

38. Сезонов В.С. Аспекти збирання і використання документів як джерел доказів. *The 5th International scientific and practical conference —Modern research in world science* (August 7-9, 2022) SPC-Sci-conf.com.ua, Lviv, Ukraine. 2022. С.1016-1019.

39. Сезонов В.С. Криміналістична характеристика розкрадань у сфері обігу криптовалют. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану: тези доп. Міжнародної наук.-практ. конф.* (м. Харків, 25 листопада 2022 р.). Харків: ХНУВС, 2022. С. 375-377.

40. Сезонов В.С. Теоретичні та прикладні криміналістичні дослідження в умовах війни (український досвід техніко-криміналістичного дослідження електронних носіїв інформації). *Innovations and Prospects for the Development of Science and Technology in the 21st Century: Challenges of the Future Materials International scientific conference* (December 25, 2022, Poland). С. 167-171.

41. Сезонов В.С. Суб'єкти криміналістичного документознавства. *Правовий дискурс: Матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів та викладачів закладів вищої освіти* (м. Черкаси, 12 жовтня 2023 р.) Черкаси : Видавець Вовчок О. Ю., 2023. С. 224-225.

42. Сезонов В.С. Судове документознавство: окремі питання процесуальної регламентації. *30 років Закону України «Про судову експертизу»: сучасний стан та перспективи вдосконалення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Одеса, 15 лютого 2024 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. С. 227-230.

43. Сезонов В.С. Аспекти техніко-криміналістичного дослідження електронних документів. *Актуальні проблеми приватного та публічного права: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 95-річчю від дня народження Процевського О. І., присвячено до 220-ї річниці з дня заснування університету*. Ломжа – Харків, 29 березня 2024 року. С. 490-493.

Дисертаційна робота Сезонова Віктора Станіславовича на тему «Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства» відповідає паспорту спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Дисертаційне дослідження Сезонова Віктора Станіславовича на тему «Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства» є завершеним науковим дослідженням, яке вирішує важливу наукову проблему щодо засад криміналістичного документознавства

та розроблення пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення законодавства та правозастосовної практики.

Одержані автором науково обґрунтовані результати вирішують важливі для криміналістичної науки завдання, мають практичну та теоретичну цінність. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового та практичного характеру, є своєчасною й корисною науковою працею.

Дисертація містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати на основі одержаних особисто здобувачем достовірних висновків, що синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань. Дисертаційне дослідження характеризується єдністю змісту, свідчить про особистий внесок здобувача в криміналістичну науку щодо розв'язання важливої теоретичної та ряду прикладних проблем.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертація є логічно завершеним самостійним дослідженням актуальної наукової проблеми, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для криміналістичної науки. Наукова робота відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197.

У результаті попередньої експертизи дисертації Сезонова В.С. і повноти публікації основних наукових результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Сезонова Віктора Станіславовича на тему «Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Сезонова В.С. відповідає спеціальності 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність та вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197.

3. Рекомендувати дисертацію Сезонова Віктора Станіславовича на тему

«Правові та теоретико-методологічні засади криміналістичного документознавства» до подання до спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Рецензент:

Професор кафедри
кримінально-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
доктор юридичних наук, професор

Анатолій ВОЛОБУЄВ

Рецензент:

Професор кафедри
криміналістики та домедичної підготовки
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Національної поліції України
доктор юридичних наук, професор

Ігор ПИРІГ

Рецензент:

Заступник директора
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
доктор юридичних наук,
старший дослідник

Максим ПОЧТОВИЙ